

ABÉLARD KASZTRÁLÁSA. Tanítóskodása idején a filozófus és teológus Pierre Abélard szerelmi kapcsolatot alakított ki magántanítványával, a 18 éves Heloise-zel, Fulbert kanonok unokahúgával, akit titokban feleségül is vett. Fulbert bosszúból elrendelte Abélard megtámadását és kasztrálását. A tettesek elmenekültek, de közülük kettőt – egyikük Abélard megvesztegetett szolgája – sikerült elfogni. Ezeket szintén kasztrálták, majd a szemüket is kiszúrták. Az esemény Párizsban történt 1120 körül. Heloise ezt követően kolostorba vonult. RÉZMETSZET, 1793.

SZERENCSÉTLENSÉGEIM TÖRTÉNETE

PETRUS ABAELARDUS

ÉLT Párizs városában egy Heloysa nevű hajadon, bizonyos Fulbertus kanonok unokahúga. Nagybátyja rajongva szerette, s amennyire tudta, igyekezett őt beavatni minden tudományba. Bár a leánynak a külseje sem volt utolsó, műveltségét egyenesen bámulatosnak találtam. És mivel ez a tulajdonság – tudniillik a tudományok ismerete – a nők között igen ritka, csak annál inkább dicséretére vált, és országszerte nevezetessé tette. Így tehát, mindent figyelembe véve, ami a szeretőket csábítani szokta, alkalmasnak ítéltem arra, hogy vele a szerelemben egyesüljek, s biztos voltam benne, hogy igen könnyű dolgom lesz. Hiszen akkoriban oly nagy hírnévnek örvendtem, s fiatalságomnak, megnyerő külsőmnek hála olyannyira kitűntem, hogy bármelyik nőt a visszautasítás veszélye nélkül méltathattam volna szerelmemre.

[...]

Minek szaporítsam a szót? Először csak egy fedél alá kerültünk, majd nemsokára lélekben is egymásra találtunk. A tanulás ürügyén elmélyedtünk a szerelemben; a titkos visszavonulásra, amit a szerelem kívánt meg, a tudományok tanulmányozása kínált lehetőséget. Így a nyitott könyvek mellett több szó esett a szerelemről, mint a leckéről, több volt a csók, mint a szentencia, kezem gyakrabban érintette keblét, mint a könyveket, s az írások helyett egymás tekintetéből olvastunk.

[...]

Saját bajunkra sem sokat gondoltunk, mindegyikünket a másik sorsa aggasztotta. Testünk elválasztván lelkünk még inkább egybeforr, s a kielégítetlen vágy csak növelte szerelmünket; az elszenvedett szégyen szemérmetlenebbé tett bennünket; annál kisebbnek látszott a gyalázat miatti szenvedés, minél jobbnak elkövetése. Megisméltődött velünk, amit a költemény mesél a rajtakapott Marsról és Venusról. Nem sokkal később Heloys rájött, hogy terhes, s ezt nagy ujjongással azonnal meg is írta nekem. Ugyanazt tanácsolta, amit már magam is kiterveltem. Egy éjszaka, amint abban már előre megállapodtunk, nagybátyja távollétében titkon megszőktettem nagybátyja házából, és késedelem nélkül szülőföldemre vittem nővéremhez. Itt szülte meg fiunkat, akit Astralabiusnak nevezett el.

[...]

Így tehát, miután gyermekünket nővérem gondjaira bíztuk, titokban visszatértünk Párizsba; néhány nappal később egy csendes imádságok közepette, visszavonulva eltöltött éjszakát követő hajnalon, Fulbertusnak, valamint néhány barátjának és a mi barátainknak a jelenlétében megesküdöttünk, majd titokban, külön-külön távoztunk; később is csak ritkán és rejtve találkoztunk, leplezve mindenki előtt, amit tettünk. A kanonok és rokonai azonban, elégtételt keresvén szégyenünkre, híresztelni kezdték házasságkötésünket, s így megszegték adott szavukat. Heloysa hevesen tiltakozott, és esküdözött, hogy hazudnak, mire nagybátyja feldühödött s durván bántalmazta őt.

Mihelyt erről értesültem, hitvesemet a Párizs melletti Argenteuil zárdájába vittem, ahol egykor gyermekként nevelkedett. Itt fogadalmat tettem vele, mintha csak kolostorba akarna vonulni, s magára öltötte – a fátyol kivételével – az apácák öl-

tözékét. Nagybátyja és rokonsága azt hitte, hogy becsaptam őket, s azért küldtem kolostorba Heloysát, hogy végleg megszabaduljak tőle. Éktelen haragra gerjedve összeesküdtek ellenem, és egy éjszaka, amikor szállásomnak egy félreeső szobájában aludtam, megvesztegetett szolgám segítségével szégyenteljes és kegyetlen bosszút álltak, amitől az egész világ elborzadt: lemetszették azt a testrészemet, amellyel gyalázatot hoztam rájuk. A tettesek elmenekültek, de kettőt közülük sikerült elfogni, ezeket megvakították és megfosztották nemzőszerüktől. Egyikük említett szolgám volt, aki ahelyett hogy hű maradt volna hozzám, kapzsiságból árulásra vetemedett.

[...]

[ABÆLARD ÉS HÆLOISE LEVELEZÆSE, XII. SZÆZAD.]

In: Petrus Abaelardus: Szerencsétlenségeim története, ford. Turgonyi Zoltán, Helikon Kiadó, Bp., 1985, 11–19. o.]